

W KRĘGU DYPLOMACJI I POLITYKI

w **100-lecie** nawiązania
stosunków dyplomatycznych między
POLSKĄ i JUGOSŁAWIĄ

NA POLJU DIPLOMATIJE I POLITIKE

Na stotu godišnjicu uspostavljanja
diplomatskih odnosa između
POLJSKE i JUGOSLAVIJE

W KRĘGU DYPLOMACJI I POLITYKI

w **100-lecie** nawiązania
stosunków dyplomatycznych między
POLSKĄ i JUGOSŁAWIĄ

Pod redakcją
Bojana Dimitrijevicia, Pawła Wawryszuka,
Andrzeja Zaćmińskiego

Bydgoszcz 2020

NA POLJU DIPLOMATIJE I POLITIKE

Na stotu godišnjicu uspostavljanja
diplomatskih odnosa između
POLJSKE i JUGOSLAVIJE

Priredili

Bojan Dimitrijević, Pavel Vavrišuk,
Andžej Zaćminjski

Bidgoš 2020

Komitet Redakcyjny

Jarosław Burczyk (przewodniczący)

Grzegorz Domek, Roman Leppert, Katarzyna Matuszak-Gołda, Jolanta Mędelaska-Guz
Krystian Obolewski, Helena Ostrowicka, Ireneusz Skowron (sekretarz)

Recenzent

Mirosław Dymarski

Redaktor

Jagna Urbańska

Opracowanie typograficzne, skład

Lumina SD Bartosz Urbański

Projekt okładki

Art Studio

Na okładce Jugosłowiańscy parlamentarzyści przed Belwederem,
16.06.1933 (NAC, sygn. 1-A-1173-3)

© Copyright by Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego
Bydgoszcz 2020

Utwór nie może być powielany i rozpowszechniany w całości ani we fragmentach
bez pisemnej zgody posiadacza praw autorskich

ISBN 978-83-8018-328-5

Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego

(Członek Polskiej Izby Książki)

Redakcja: 85-074 Bydgoszcz, ul. K. Szymanowskiego 3

tel. 52 32 66 479, e-mail: wydawnictwo@ukw.edu.pl

<http://www.wydawnictwo.ukw.edu.pl>

Rozpowszechnianie tel. 52 32 36 730, e-mail: Piotr.krawczak@ukw.edu.pl

Druk i oprawa: Drukarnia TOTEM sp. z o.o.

Poz. 1967. Ark. wyd. 28

Spis treści

Wstęp	15
I. W kręgu dyplomacji	23
Bartosz Rózanek Nawiązanie stosunków dyplomatycznych między Polską i Jugosławią w 1919 r. i 1945 r.	25
Tomasz Jacek Lis Działalność pierwszego polskiego konsulatu w Sarajewie	42
Piotr Gołdyn Echa prasowe wizyty ministra spraw zagranicznych Jugosławii – Vojslawa Marinkovicia w Polsce w 1931 r.	57
Zdzisław Biegański Stosunki polsko-jugosłowiańskie w pracach parlamentu II Rzeczypospolitej Polskiej (1919–1939)	68
Ratomir Milikić Konflikt polsko-sowiecki 1943–1945 r. w percepcji emigracyjnego rządu jugosłowiańskiego	86
Paweł Wawryszuk Ambasadorowie Jugosławii w Polsce w latach 1945–1970	98
Marek Zieliński Federacja Ludowej Republiki Jugosławii a uroczystości pogrzebowe Bolesława Bieruta w świetle prasy polskiej	119

Joanna Szczutkowska

Kinematografia w działalności urzędów zagranicznych
podległych MSZ PRL w Jugosławii w latach 1971–1980132

Nebojša Stambolija

Stosunki jugosłowiańsko-polskie w 1987 r.143

II. Polska i Jugosławia – determinanty polityki międzynarodowej i wewnętrznej161

Marko B. Miletić

Echa konfliktu polsko-sowieckiego 1919–1921 w prasie
Królestwa Serbów, Chorwatów i Słoweńców163

Miloš Žikić

Ivan Vanča Mihajlov i Polska 1938–1940177

Rade Ristanović

Polska i Polacy w perspektywie prasy kolaboracyjnej
w okupowanej Serbii (1941–1944)194

Boris Tomanić

Próba włączenia polskiego personelu lotniczego
do wojny obronnej Jugosławii w 1941 r.210

Tadeusz Wolsza

Jugosłowiańskie ślady w działalności Komitetu Wolnej Europy,
Intermarium, Międzynarodowej Unii Chłopskiej oraz
Unii Socjalistycznej Europy Środkowowschodniej (lata 40. i 50. XX w.)226

Paweł Bielicki

Polityka zagraniczna Jugosławii w publicystyce
polskiej emigracji w Wielkiej Brytanii w latach 1956–1964243

Miomir Gatalović

Jugosłowiańska percepcja IV Zjazdu
Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w 1964 r.259

Bojan Dimitrijević

Służby bezpieczeństwa Jugosławii i Polski 1944–1956
– studium porównawcze276

Andrzej Zaćmiński

Za kulisami choroby i śmierci Tity. Wywiad cywilny
Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej o sytuacji w Jugosławii293

Ewa Bujwid-Kurek

Rozwiązania ustrojowe w preambułach Konstytucji SFRJ z 1974 r.
i PRL z 1952 r. oraz konstytucjach państw pojugosłowiańskich
i Konstytucji RP z 1997 r. – komparatystyka310

III. Polska – Jugosławia: społeczeństwo, kultura, gospodarka	323
Enes S. Omerović Stosunek państwa jugosłowiańskiego do mniejszości w Bośni i Hercegowinie w okresie przełomu 1918/1919 roku	325
Jasmina Milanović Rola rodziny Sondermeierów w serbskiej historii	341
Ljubinka Škodrić Stanislav Krakov o Polsce i Polakach	358
Dragomir Bondžić Współpraca jugosłowiańskich akademii nauk z Polską Akademią Nauk po II wojnie światowej (do 1960 r.)	371
Slobodan Selinić Jugosłowiańscy slawiści i lektorzy w Polsce w latach 50. i 60. XX w.	386
Dragan Bogetić Główne kierunki rozwoju stosunków ekonomicznych Jugosławii i Polski w latach 60. XX w.	401
Sażeci	411
Abstracts	431

Sadržaj

Uvod	15
I. Na polju diplomatije	23
Bartoš Ružanek Uspostavljanje diplomatskih odnosa između Poljske i Jugoslavije 1919. i 1945. godine	25
Tomaš Jacek Lis Delatnost prvog poljskog konzulata u Sarajevu	42
Pjotr Goldin Odjeci u štampi posete ministra spoljnih poslova Jugoslavije Vojislava Marinkovića Poljskoj 1931. godine	57
Zđislav Bjeganjski Poljsko-jugoslovenski odnosi kroz rad Parlamenta Druge poljske republike (1919–1939)	68
Ratomir Milikić Poljsko-sovjetski sukob 1943–1945. u percepciji jugoslovenske vlade u emigraciji	86
Pavel Vavriřuk Kratke biografije jugoslovenskih ambasadora u Poljskoj 1945–1970.	98
Marek Zjelinjski Poseta jugoslovenske delegacije NR Poljskoj za vreme sahrane Boleslava Bjeruta u štampi	119

Joana Ščutkovska

Kinematografija u delatnosti inostranih ureda podleglih
MIP Narodne Republike Poljske u Jugoslaviji u periodu 1971–1980. 132

Nebojša Stambolija

Jugoslovensko-poljski odnosi 1987. godine 143

II. Poljska i Jugoslavija – determinante međunarodne i unutrašnje politike 161

Marko B. Miletić

Odjeci poljsko-sovjetskog sukoba 1919–1921.
u štampi Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca. 163

Miloš Žikić

Ivan „Vanča“ Mihajlov i Poljska (1938–1940) 177

Rade Ristanović

Percepcija Poljske u kolaboracionističkoj štampi u Srbiji 1941–1944. 194

Boris Tomanić

Pokušaj uključivanja poljskog vazduhoplovnog osoblja
u odbrambeni rat Jugoslavije u aprilu 1941. godine 210

Tadeuš Volša

Jugoslovenski tragovi u delatnosti Komiteta slobodne Evrope,
Intermarium, Međunarodne seljačke unije i
Socijalističke unije srednjoistočne Evrope (40. i 50. godine XX v.) 226

Pavel Bjelicki

Spoljna politika Jugoslavije u publicistici poljske emigracije
u Velikoj Britaniji u periodu 1956–1964. 243

Miomir Gatalović

Jugoslovenska percepcija IV Kongresa poljske
ujedinjene radničke partije 1964. 259

Bojan Dimitrijević

Službe bezbednosti Jugoslavije i Poljske 1944–1956
– upoređenje dve službe- 276

Andžej Zaćminjski

Iza kulisa Titove bolesti i smrti. Civilna obaveštajna služba
NR Poljske o situaciji u Jugoslaviji 293

Eva Bujvid-Kurek

Rešenja državnog uređenja u preambulama ustava SFRJ iz 1974.
i NRP iz 1952, ustava postjugoslovenskih država i ustava RP iz 1997. g.
– poređenje 310

III. Poljska – Jugoslavija: društvo, kultura, ekonomija	323
Enes S. Omerović Odnos jugoslovenske države prema nacionalnim manjinama u Bosni i Hercegovini u vrijeme prevrata 1918/1919. godine	325
Jasmina Milanović Uloga porodice Sondermajer u srpskoj istoriji	341
Ljubinka Škodrić Stanislav Krakov o Poljskoj i Poljacima	358
Dragomir Bondžić Saradnja jugoslovenskih akademija nauka sa Poljskom akademijom nauka posle Drugog svetskog rata (do 1960. godine)	371
Slobodan Selinić Saradnja jugoslovenskih i poljskih slavista 50-ih i 60-ih godina XX veka	386
Dragan Bogetić Ekonomski odnosi Jugoslavije i Poljske 60-ih godina XX veka	401
Sažeci	411
Abstracts	431

Contents

Preface	15
I. In the Field of Diplomacy	23
Bartosz Rózanek Establishment of diplomatic relations between Poland and Yugoslavia in 1919 and 1945	25
Tomasz Jacek Lis The First Polish Honours Consulate's Activity in Sarajevo	42
Piotr Gołdyn Press about the Yugoslav Minister of Foreign Affairs Vojislav Marinković visit to Poland in 1931	57
Zdzisław Biegański Polish-Yugoslav relations during the work of the Parliament in the Second Polish Republic (1919–1939)	68
Ratomir Milikić Yugoslav Government-in-Exile View of the Polish-Soviet Conflict in the Period 1943–1945	86
Paweł Wawryszuk Yugoslav Ambassadors to Poland, 1945–1970	98
Marek Zieliński Federation of the People's Republic of Yugoslavia and the funeral of Bolesław Bierut in the Polish press	119

Joanna Szczutkowska

Cinematography in the activities of foreign offices subordinated to the Ministry of Foreign Affairs of the Polish People's Republic in Yugoslavia in 1971–1980 ... 132

Nebojša Stambolija

Yugoslav-Polish relations in 1987 143

II. Poland and Yugoslavia – Determinants of Domestic and International Politics 161

Marko B. Miletić

Echoes of the Polish-Soviet Conflict 1919–1921
in the press of the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes 163

Miloš Žikić

Ivan “Vanča” Mihailov and Poland (1938–1940) 177

Rade Ristanović

Poland and Poles from the Perspective of
Collaborationist Press in Occupied Serbia (1941–1944) 194

Boris Tomanić

An attempt to include Polish air personnel
in the defense war of Yugoslavia in April 1941 210

Tadeusz Wolsza

Yugoslavian traces in the activities of the Free Europe Committee,
Intermarium, the International Peasant Union and the Socialist Union
of Central and Eastern Europe (1940s and 1950s) 226

Paweł Bielicki

Yugoslav Foreign Policy in Polish Emigrant Commentary
in Great Britain, 1956–1964 243

Miomir Gatalović

The Yugoslav Perception of the Fourth Congress
of the Polish United Workers' party in 1964 259

Bojan Dimitrijević

State Security Services in Yugoslavia and Poland 1944–1956
– comparison of two services 276

Andrzej Zaćmiński

Behind the scenes of illness and death of Tito. Civil Intelligence
of the People's Republic of Poland about the situation in Yugoslavia 293

Ewa Bujwid-Kurek

System solutions in the preambles of the SFRJ Constitution of 1974 and PRL
of 1952, as well as the constitutions of the Post Yugoslav Countries and
the Constitution of the Republic of Poland of 1997 — comparative studies ... 310

III. Poland – Yugoslavia: Society, Culture, Economy	323
Enes S. Omerović The Attitude of the Yugoslav State towards the National Minorities in Bosnia and Herzegovina during at the Turn of 1918/1919	325
Jasmina Milanović Sondermajer Family in Serbian History	341
Ljubinka Škodrić Stanislav Krakov about Poland and Poles	358
Dragomir Bondžić The cooperation of Yugoslavian academies of science with the Polish Academy of Sciences after World War II (until 1960)	371
Slobodan Selinić Yugoslavian Slavists and Instructors in Poland in 50's and 60's of the 20th Century	386
Dragan Bogetić Main Contents of the Economic Relations of Yugoslavia and Poland in the 60s of the Past Century	401
Sažeci	411
Abstracts	431

Slobodan Selinić

Jugosłowiańscy slawiści i lektorzy w Polsce w latach 50. i 60. XX w.*

Abstrakt: Współpraca jugosłowiańskich i polskich slawistów była ważną częścią relacji tych dwóch państw i ich narodów w sferze kultury. Dowodem na to było, m.in. zatrudnienie jugosłowiańskich lektorów na polskich uniwersytetach i wizyty jugosłowiańskich slawistów w Polsce w celu doskonalenia zawodowego i uczestnictwa w spotkaniach naukowych.

Słowa kluczowe: Polska, Jugosławia, slawiści, lektorzy, język serbsko-chorwacki, język słoweński

Serbscy i polscy historycy opisali już różnorodne aspekty relacji kulturalnych pomiędzy Jugosławią i Polską w czasach socjalizmu¹. Współpraca jugosłowiańskich i polskich slawistów była jednym z ważnych przejawów stosunków kulturalnych między obu państwami po normalizacji stosunków w połowie lat 50.

* Artykuł jest częścią projektu nr 47027 „Serbowie i Serbia w jugosłowiańskim i międzynarodowym kontekście: wewnętrzny rozwój i status w europejskiej/światowej wspólnotcie”, który jest finansowany przez Ministerstwo Edukacji Republiki Serbii.

¹ J. Szczukowska, *Kulturna saradnja Poljske i Jugoslavije sedamdesetih godina XX veka*, [w:] *Jugoslovensko-poljski odnosi u XX veku*, red. M. Pavlović, A. Zaćmiński, D. Bondžić, Beograd 2015, s. 397–414; S. Selinić, *From Love and Cooperation to Rejection and Resentment: Yugoslav-Polish Cultural Cooperation 1945–1949*, [w:] *Polska i Jugosławia w stosunkach międzynarodowych po II wojnie światowej*, red. M. Pavlović, A. Zaćmiński, Bydgoszcz 2014, s. 237–248; Z. Biegański, *Polsko-jugosłowiańskie relacje kulturalne w latach 1945–1948*, [w:] *Polska i Jugosławia po II wojnie światowej*, red. M. Pavlović, N. Stambolija, A. Zaćmiński, Bydgoszcz 2016, s. 275–296.